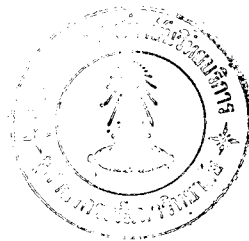

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเป็นหัวใจสำคัญของการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ซึ่งขณะนี้มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา รวมทั้งอุดมศึกษา แต่หลักสูตรจะใช้ได้ผลหรือไม่ อยู่ที่ผู้ใช้หลักสูตร คือ ครู ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างมากในการใช้หลักสูตร ครูจะต้องมีความสามารถในการสอนให้นักเรียนเกิดความรู้ สามารถที่จะนำความรู้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง และสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ ครูจะเป็นกำลังสำคัญในอันที่จะสร้างผู้ที่จะเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ ดังนั้นจะเห็นว่า ครูผู้สอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของขบวนการเรียนการสอน การเรียนการสอนขึ้นอยู่กับตัวครูเป็นหลัก ครูต้องเข้าใจการเรียนการสอนและหลักการสอนให้ลึกซึ้ง เพราะครูเป็นผู้ควบคุมเนื้อเรื่อง สถานการณ์การเรียนรู้ เป็นผู้นำ ผู้กระทำการ ผู้ช่วย-เหลือ หรือผู้ประสานงานในห้องเรียน ดังนั้นจะเห็นได้ชัดว่า ครูเป็นบุคคลที่มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ที่สำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษา ครูเป็นผู้วางรากฐานทางการศึกษาให้แก่อนุชนให้มีคุณภาพดี มีความรู้มีพละนามัยดี มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักดำเนินชีวิตของคนให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ

ดังนั้น จะเห็นว่าคุณภาพของการศึกษาจะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับตัวครู การศึกษาเป็นระบบที่ต่อเนื่องกันไปเป็นลูกโซ่ ตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา แม้ว่าการศึกษาในระดับเบื้องต้นคือระดับอนุบาล และประถมศึกษา ถือเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเป็นการศึกษาในระดับพื้นฐาน แต่การศึกษาในระดับมัศึกษาก็จัดว่ามีความสำคัญเช่นเดียวกัน เพราะเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของเยาวชนของชาติ

มีผู้กล่าวว่า การสอนจะให้ผลดีหรือล้มเหลวนั้น ครูจะเป็นผู้บันทึกผลได้ ถึง 80% ส่วนประกอบอื่น ๆ เช่น เสียง แสง หรือสถานที่นั้นมีเพียง 20% ครูที่ คัดตัวเสมอตั้งใจและเตรียมการอย่างดี ปัญหาอื่นใดก็ไม่น่าจะมีขึ้นได้¹ นักการศึกษา ส่วนใหญ่เชื่อมั่นว่า เด็กจะเรียนได้ก็ต้องมีครูดี จากความเชื่ออันนี้ทำให้มีการศึกษา ว่า ครูก็มีลักษณะอย่างไร แล้วก็คัดเลือกคนที่มีลักษณะอย่างนั้นมาเป็นครู รวมทั้งจัด การสอนนักเรียนฝึกหัดครูให้มีลักษณะอย่างนั้นด้วย เช่น กระทรวงศึกษาธิการมีความ เชื่อว่าครูที่ดีต้องมีความรู้ดี มีความถนัดทางการเรียน มีความประพฤติดี และมีความ สนใจในอาชีพครู การคัดเลือกครูก็จะเป็นไปตามนี้ มีการทดสอบความรู้ความถนัด และสัมภาษณ์ความสนใจ เป็นต้น การคัดเลือกครูจึงคล้ายการคัดเลือกช่างเผือก²

ในระยะสิบปีมานี้ผลงานวิจัยหลายเรื่อง พบว่า บุคลิกลักษณะของครูมี ความสัมพันธ์การเรียนของเด็กน้อยมาก กรมการฝึกหัดครูเองก็เคยค้นพบทำนองเดียว กันนี้ แต่ก็ยังคงเชื่อว่า ครูที่ดีต้องมีลักษณะอะไรสักอย่าง ซึ่งอาจจะยังค้นไม่พบ และ จะต้องค้นหาต่อไป ขณะเดียวกันนักวิจัยกลุ่มหนึ่งก็พบว่า ระบบการสอนหรือวิธีการ สอนมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนของเด็กมาก³ นั่นคือ ลักษณะประจำตัวของครู ไม่สำคัญเท่าวิธีสอนของครู หรืออาจพูดได้ว่าสิ่งที่ครูเป็นไม่สำคัญเท่าสิ่งที่ครูทำ

ดังนั้นการเตรียมครูจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ควรได้รับความสนใจอย่างยิ่ง สถาบันฝึกหัดครู การฝึกหัดครูในทุกระดับ เป็นกุญแจสำคัญของระบบการศึกษา ใน อันที่จะผลิตครูให้มีคุณภาพ ถ้าคุณภาพต่ำลง ประสิทธิภาพของครูย่อมต่ำลงด้วย ปัญหา ของการฝึกหัดครูในค่านคุณภาพนี้ คือ หลักสูตร ของการฝึกหัดครูเป็นหลักสูตรสำหรับ

¹ เพทาย ศิริสุนันท์, "ครู-ทางผ่านที่(น่าจะ)รื่นรมย์," ศึกษาศาสตร์ (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : มิถุนายน, 2521), หน้า 24.

² เรื่องเดียวกันมู หน้า 4.

³ เรื่องเดียวกัน

การเรียนต่อมากกว่าหลักสูตร เพื่อออกไปปฏิบัติงาน เมื่อหลักสูตรไม่ใช่เตรียมผู้เรียน ออกไปเป็นครู ผู้เรียนก็จะใช้เวลาส่วนมากไปในการศึกษาหาความรู้ในวิชาสามัญ ไม่มีเวลาที่จะฝึกฝนให้เกิดทักษะในการสอน การฝึกสอนในระยะเวลาเพียง 1 ภาคเรียนที่กระทำกันอยู่นั้น ไม่ได้ช่วยให้นักเรียนฝึกหัดครูเกิดทักษะการสอนได้อย่างจริงจัง เพราะระบบการสอนส่วนใหญ่ยังขาดการนิเทศและการช่วยเหลือที่รัดกุม และไกล่ฉีกจากบุคคลที่มีประสบการณ์ในด้านการสอนจริงๆ ทักษะในการสอนนั้น จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนให้เกิดทักษะเช่นนั้นจริง ๆ เช่นทักษะในการเขียนกระดานดำ ทักษะในการสร้างและใช้อุปกรณ์การสอน ทักษะในการเตรียมการสอน และอื่น ๆ ทักษะดังกล่าวนี้เป็นประโยชน์ในอาชีพครู และจะนำไปใช้สอนประจำวันได้แท้จริง¹

เกี่ยวกับเรื่องการสอนนี้ สุวรรณ เนตชากร² ทำการวิจัยพบว่าปัญหาจากตัวครูที่ผู้ปกครอง นักเรียน ประสบคือ ปัญหาในด้านการสอน ครูสอนไม่ดี ไม่เอาใจใส่ในการสอนการเรียนของนักเรียน ครูไม่เตรียมการสอน และไม่สามารถอธิบายให้นักเรียนเข้าใจได้ วรณี พุทธาวุฒิไกร³ พบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษามีความรู้หมวดวิชาการศึกษาอย่างเพียงพอ แต่ในด้านการสอนยังได้รับความรู้ไม่เพียงพอ

¹สำนักนายกรัฐมนตรี. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. รายงานการสัมมนาเรื่องการฝึกหัดครูในประเทศไทย (23 - 27 สิงหาคม 2515).

²สุพรรณ เนตชากร, "ความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และลักษณะที่พึงปรารถนาของครูในระดับมัธยมศึกษา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิถฒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520).

³วรณี พุทธาวุฒิไกร, "การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จปริญญาการศึกษาบัณฑิตตั้งแต่ปีการศึกษา 2510 - 2521 ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาและวิทยาลัยครูในส่วนกลาง," (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยการศึกษาประสานมิตร, 2515).

ทำให้การสอนไม่เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ผู้เขียนได้พยายามศึกษาค้นคว้างานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการสอนของคุณ เป็นจำนวนมาก เนื่องจากผู้เขียนเองก็ทำการสอนอยู่ในระดับมัธยมศึกษา จึงสนใจว่าจะมีบ้างที่เกี่ยวข้องกับการสอน การสอนที่จะให้เกิดผลดีหรือเกิดประสิทธิภาพในการสอนนี้สัมพันธ์กับอะไรบ้าง แต่จากการค้นคว้าพบว่า มีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวคุณมาก แต่มักจะเป็นการวิจัยที่เกี่ยวกับทัศนคติของคุณหรือลักษณะของคุณที่คือเสียเป็นส่วนใหญ่ ถ้าจะมีการศึกษาประสิทธิภาพในการสอนอยู่บ้างก็เป็นของระดับอุดมศึกษา แต่ก็เป็นเพียงศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการสอนเท่านั้น ผู้เขียนมีความคิดว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการสอนนั้นไม่ว่าจะเป็นระดับอุดมศึกษา หรือมัธยมศึกษาควรมีหลักใหญ่ ๆ เหมือนกัน จะต่างกันบ้างก็เป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ทำให้ผู้เขียนคิดว่าควรจะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการสอนกับเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ (จำนวนปี) ที่ทำการสอน การเคย-ไม่เคยผ่านการอบรมในวิชาที่ทำการสอน การได้สอนตรงตามวิชาเอกโทที่เรียนมา และความรักในอาชีพครู ซึ่งเป็นภูมิหลัง (Background) ของคุณ ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย ✓

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการสอน โดยคุณประเมินตนเอง และนักเรียนเป็นผู้ประเมิน กับเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ (จำนวนปี) ที่ทำการสอน การเคยอบรมในวิชาที่ทำการสอน การได้สอนตรงตามวิชาเอกโทที่เรียนมา และความรักในอาชีพครูของคุณ ว่าแต่ละคู่มีความสัมพันธ์กันหรือไม่
2. เพื่อศึกษาว่า เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ (จำนวนปี) ที่ทำการสอน การผ่านการอบรมในวิชาที่ทำการสอน การได้สอนตรงตามวิชาเอกโทที่เรียนมา และความรักในอาชีพครู ตัวแปรดังกล่าวจะเป็นตัวทำนายประสิทธิภาพ

ผลการสอนร่วมไต่หรือไม่ว่าง โดยแยกออกเป็น 2 สมการ

สมการหนึ่งมีตัวเกณฑ์ คือ ประสิทธิภาพการสอนที่ได้จากครูประเมินเอง และอีกสมการหนึ่งมีตัวเกณฑ์ คือ ประสิทธิภาพการสอนที่ได้จากนักเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูและนักเรียนที่สอน และเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2522 ภาคเรียนที่ 1 ของโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. การวิจัยครั้งนี้ไม่รวมถึงครูมัธยมศึกษาสายสามัญในโรงเรียนสาธิตตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยนี้ถือว่า

1. คำตอบที่ได้จากแบบประเมินเป็นคำตอบอย่างจริงจัง และตรงกับสภาพที่เป็นจริงของผู้ตอบ
2. ประสิทธิภาพการสอนของครูมีคุณภาพที่เป็นปริมาณเล็กน้อย วัดได้โดยแบบประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

การวัดประสิทธิภาพของการสอนที่สมบูรณ์น่าจะใช้เทคนิคหลายวิธี แต่ในที่นี้ใช้เพียงวิธีเดียว จึงอาจได้ข้อมูลที่ขาดความสมบูรณ์ไปบ้าง

สมมติฐานของการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารการวิจัยต่าง ๆ บทความ และตำราที่เกี่ยวข้อง วิธีสอนรวมทั้งจากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ได้ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาอยู่ด้วย ทำให้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานในการวิจัย ดังนี้

1. ประสิทธิภาพจากขบวนการสอน (Process) ขึ้นอยู่กับภูมิหลังของครู อันได้แก่ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ (จำนวนปี) ที่ทำการ

สอน การยอมรับในวิชาที่ทำการสอน การได้สอนตรงตามวิชาเอกโทที่เรียนมา และความรักในอาชีพครู และประสิทธิภาพจากขบวนการสอน สามารถทำนวยได้ด้วย ตัวท่านายภูมิหลัง ของคุณ

2. ประสิทธิภาพจากผลการสอน (Product) ตามเกรดเฉลี่ยของ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธ์กับผลประเมินที่ได้จากครูประเมินตนเอง และ สัมพันธ์กับผลประเมินที่ได้จากนักเรียนเป็นผู้ประเมิน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ครู หมายถึง ผู้ที่ทำการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายสายสามัญ ในปีการศึกษา 2522 ภาคการเรียนที่ 1 ทั้งโรงเรียน รัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

ภูมิหลังของคุณ ในที่นี้ หมายถึง เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบ การณ์ (จำนวนปี) ที่ทำการสอน การยอมรับในวิชาที่สอน การได้สอนตรงตามวิชา เอกโทที่เรียนมา และความรักในอาชีพครู

ก. อายุ ในที่นี้จะจำแนกออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ต่ำกว่า 20 ปี
2. 20 - 30 ปี
3. 31 - 40 ปี
4. 41 ปีขึ้นไป

ข. วุฒิทางการศึกษา หมายถึงระดับการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี
2. วุฒิปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
3. วุฒิส่งกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

- ค. ประสบการณ์ (จำนวนปี) ที่ทำการสอน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของครู แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ
1. 1 - 5 ปี จะเรียกว่ามีประสบการณ์ในการสอนน้อย
 2. 6 - 10 ปี จะเรียกว่ามีประสบการณ์ในการสอนปานกลาง
 3. 11 ปีขึ้นไป จะเรียกว่ามีประสบการณ์ในการสอนมาก
- ง. การอบรมในวิชาที่สอน ในที่นี้จำแนกเป็น
1. เคยผ่านการอบรมในวิชาที่สอน
 2. ไม่เคยผ่านการอบรมในวิชาที่สอน
- จ. การได้สอนตรงตามวิชาเอกโทที่เรียนมา จำแนกเป็น
1. ได้สอนตรงตามวิชาเอก-โทที่เรียนมา
 2. ไม่ได้สอนตรงตามวิชาเอก-โทที่เรียนมา
- ฉ. ความรักในอาชีพครู จำแนกเป็น
1. มีความรักในอาชีพครู
 2. ไม่มีความรักในอาชีพครู

ประสิทธิผลในการสอนให้ค่าจำกัดความ 2 ด้าน คือ

- ก. ในด้านขบวนการสอน (Process) หมายถึง ความสามารถของครูในการที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้กับผู้เรียนจากขบวนการเรียนการสอน และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ผู้สอนต้องการทั้งทางค่านิยม และบุคลิกภาพ ซึ่งได้จากแบบประเมินประสิทธิผลการสอน คะแนนที่ได้จากแบบประเมินประสิทธิผลการสอนแบ่งตามเกณฑ์ ดังนี้
- ถ้าได้คะแนนจากแบบประเมินประสิทธิผลการสอนตั้งแต่ 0 ถึง 30.50 ถือว่า มีประสิทธิผลการสอนอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี
- ถ้าได้คะแนนจากแบบประเมินประสิทธิผลการสอนตั้งแต่ 30.51 ถึง 60.50 ถือว่ามีประสิทธิผลการสอนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ถ้าได้คะแนนจากแบบประเมินประสิทธิภาพการสอนตั้งแต่ 60.51 ถึง 90.50 ถือว่ามีประสิทธิภาพการสอนอยู่ในเกณฑ์ดี

ถ้าได้คะแนนจากแบบประเมินประสิทธิภาพการสอนตั้งแต่ 90.51 ถึง 120.00 ถือว่ามีประสิทธิภาพการสอนอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

ข. ในค่านผลที่ได้รับ (product) หมายถึง เกรดเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 4 ปีการศึกษา 2522 ภาคเรียนที่ 1

ในที่นี้จะใช้ทั้ง 2 เรื่องประกอบกัน

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย